

Psychopathologie en herstel

Herstelondersteunende zorg

Groningen, 17 december 2019

Lies Korevaar

1

Overzicht

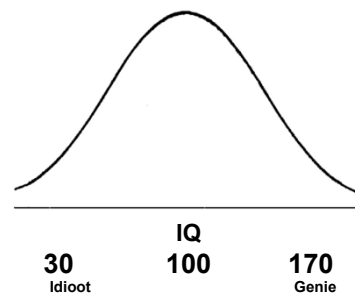
- **Verschil van perspectief**
 - Normaal versus abnormaal
 - Ziek versus gezond
 - Psyche versus soma
 - Intramuraal versus extramuraal
 - Objectief versus subjectief
- **Herstel versus genezen**
- **Herstelondersteunende zorg (HOZ)**
- **Rehabilitatie als HOZ**
- **Afsluiting**

2

Verschil van perspectief

3

Normaal versus abnormaal

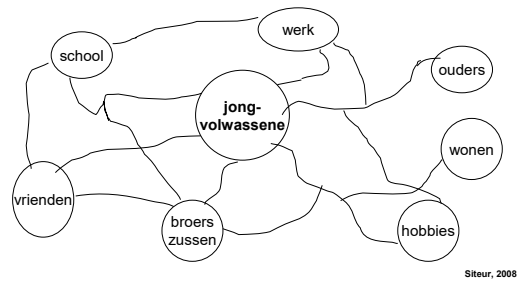

4

Ziek versus gezond

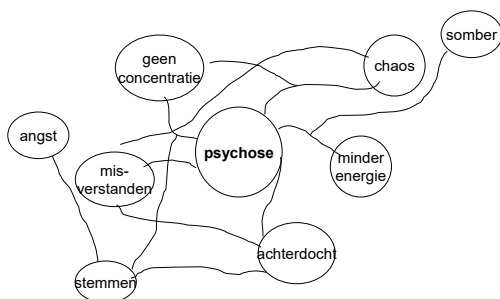
5

Mindmap omgeving jongere

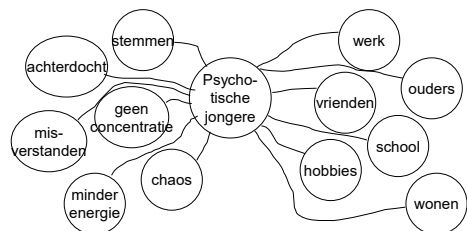
6

Mindmap impact psychose

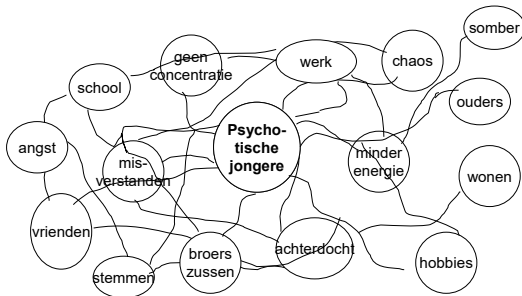
7

Mindmap psychotische jongere?

8

Mindmap psychotische jongere!

9

Voorbeeld

In de pauze komen een paar medestudenten naar je toe. Ze uiten hun zorgen naar je over een medestudente die steeds meer afvalt en ook tijdens de lunchpauze nauwelijks mee-eet. Ze ziet er steeds slechter uit.

Wat denk je dat er aan de hand is?

10

Psyche versus soma

- De studente heeft last van chronische gastritis

(Een ontstekingsproces van het maagslijmvlies gekenmerkt door o.a. het volgende symptomen: een vol gevoel, geen eetlust)

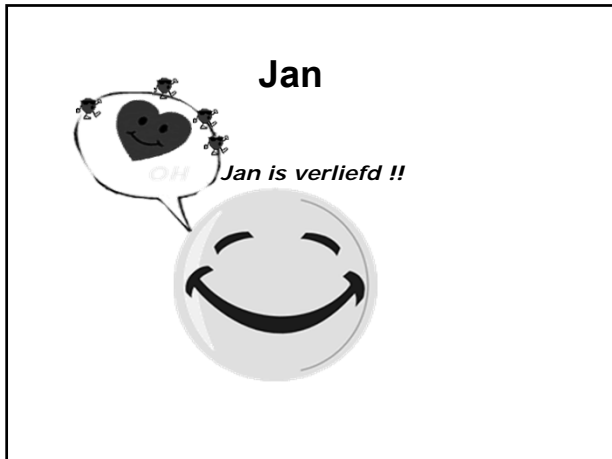

11

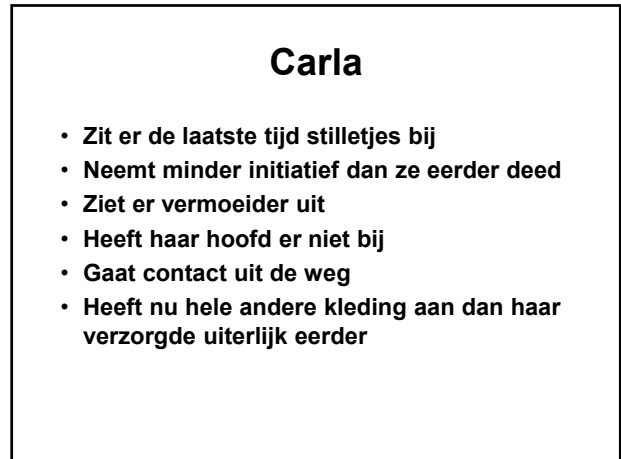
Een ander voorbeeld: student Jan

- Is onrustiger dan eerder het geval was
- Gaat al snel na de les weg
- Zit regelmatig te staren
- Heeft zijn hoofd er niet bij
- Is energiek, maar ziet er moe uit
- Heeft nu hele andere kleding aan dan zijn onverzorgde uiterlijk eerder

12

13

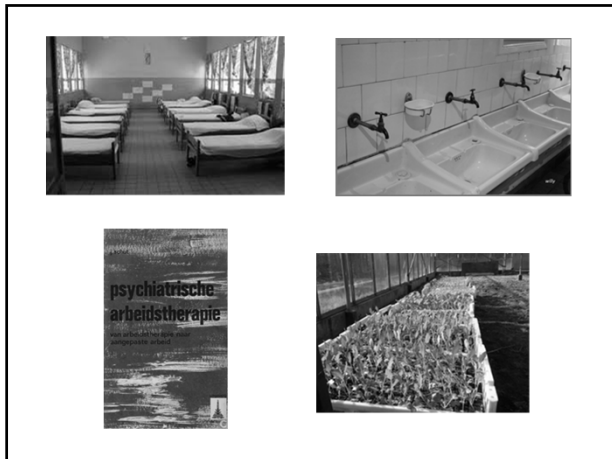
14

15

16

17

Doelgroep in Wagenborgen of Zuidlaren

- Huisvesting met woonbegeleiding
- Behandeling en crisisinterventie
- Dagbesteding
- Vrije tijd / Sociale contacten
- Somatische zorg
- Pastorale zorg
- Financiën

HG / Lectoraat Rehabilitatie

18

Doelgroep in Wagenborgen of Zuidlaren

- Eén dienstverstreker (GGZ)
- Tolerante omgeving (het dorp)
- Familie ver weg

19

20

Doelgroep in de wijk in Groningen

- Huisvesting verspreid over de stad
- Geen werk / activiteiten / studie
- Sociaal isolement
- Diensten verspreid over de stad
- Meerdere dienstenverstrekkers
- Verminderde tolerantie
- Familie dichtbij

HG / Lectoraat Rehabilitatie

21

Doelgroep in de wijk

Nieuw:

- Verslavingsproblematiek
- Dak- en thuislozen
- Culturele diversiteit

HG / Lectoraat Rehabilitatie

22

Objectief versus subjectief

Professional versus persoon

23

Perspectief persoon versus perspectief behandelaar

Persoon:

Er is iets aan de hand, je weet niet wat, of je weet niet waar het vandaan komt maar je voelt je beroerd, dat is zeker. Je hebt geen idee wat je eraan kunt doen. Dus kom je uit jezelf of via anderen terecht bij een arts of psycholoog. Jij bent bang, je slaapt slecht en je hoort steeds een stem die zegt 'dat je een loser bent'.

Behandelaar:

'Mijnheer vertoont de verschijnselen van een schizofrene psychose.'

Persoon:

Je neemt 's avonds een paar glazen wijn om toch nog een beetje te kunnen slapen.

Behandelaar:

'Mijnheer is verslaafd aan alcohol'

24

Verschillend perspectief

Persoon:

Jij wilt om te beginnen misschien een pilletje om eindelijk weer eens beter te slapen.

Behandelaar:

'moet antipsychotische medicatie gebruiken'

Persoon:

Je bent in deze toestand bang om je onder de mensen te begeven.

Behandelaar:

'vertoont terugtrekgedrag'

25

Verschillend perspectief

Persoon:

Je bent nog niet helemaal de oude

Behandelaar:

'Vertoont negatieve symptomen.'

Persoon:

Je hoopt dat de resterende klachten vanzelf zullen verminderen nu je weer wat beter slaapt

Behandelaar:

'Patiënt heeft nog weinig ziekte-inzicht'

26

Verschillend perspectief

Persoon:

Jij hebt intussen van iemand gehoord over de Stichting Weerklank en daarmee wil je contact zoeken.

Behandelaar:

'Nog steeds weinig ziekte-inzicht, is teleurgesteld in behandeling en wil nu naar het alternatieve circuit'

27

Veel hulpverleners praten met cliënten en luisteren naar zichzelf

Lies Korevaar, 2005

28

Herstel versus genezen

29

Herstel ≠ Genezen

Herstel betekent niet dat het lijden en de symptomen zijn verdwenen en een terugkeer op premorbide heeft plaatsgevonden

30

Wat is herstel?

Herstel is het vermogen om goed te leven in aan- of afwezigheid van ziekte, aandoening of problematiek

Recovery is the ability to live well in the presence or absence of (psychiatric) illness (or whatever other words you choose)

31

Herstel =

Herstel heeft te maken met het ontstaan van een nieuwe betekenis en zin in het leven, terwijl men over de gevolgen van de aandoening heen groeit

(Anthony, 1993)

32

Fasen van Herstel

Fase 1: Overweldigd door de aandoening

Fase 2: Worstelen met de aandoening

Fase 3: Leven met de aandoening

Fase 4: Leven voorbij de aandoening

Lectoraat Rehabilitatie,
Hanzehogeschool Groningen

33

Herstellen van?

34

Van schizofrenie naar participatieprobleem

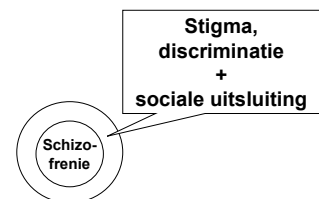
Schizo-
frenie

Een persoon ontwikkelt een psychose / schizofrenie

HG / Lectoraat Rehabilitatie

35

Van schizofrenie naar participatieprobleem

HG / Lectoraat Rehabilitatie

36

Chronisch zieken en gehandicapten behoren tot de meest achtergestelde groep in onze samenleving

(Rapportage Gehandicapten 2002)

37

EINSTEIN

38

Van schizofrenie naar participatieprobleem

iatrogene effecten van opname en
behandeling:
• ervaringen met mede-patiënten
• cultuur van beheersing

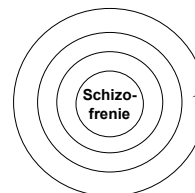

HG / Lectoraat Rehabilitatie

39

Van schizofrenie naar participatieprobleem

Gebrek aan
zelfbepaling

HG / Lectoraat Rehabilitatie

40

41

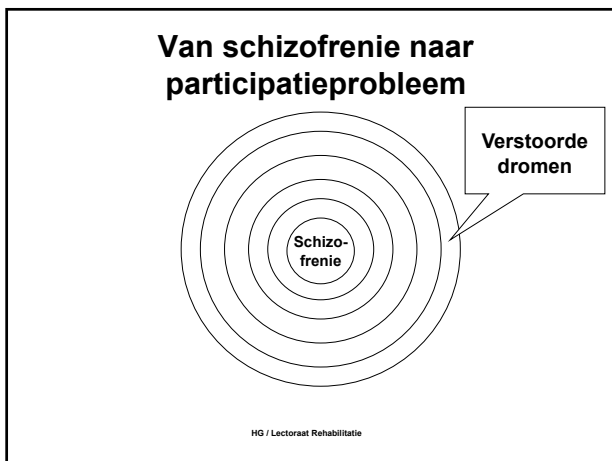
Ryan's educational story

A journey from despair...

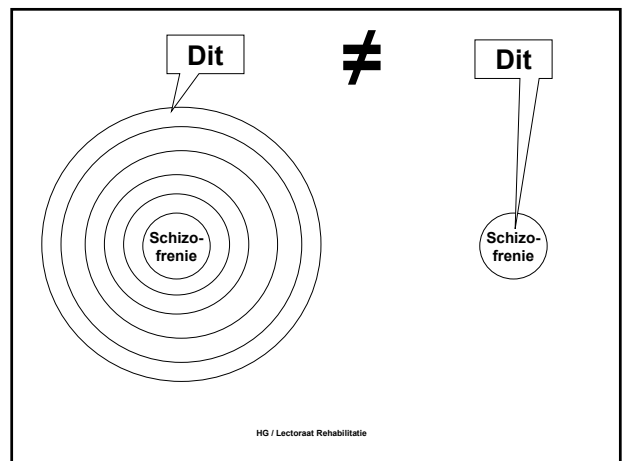
...to a life filled with purpose

Research project 'Recovery After an Initial Schizophrenia Episode (RAISE)

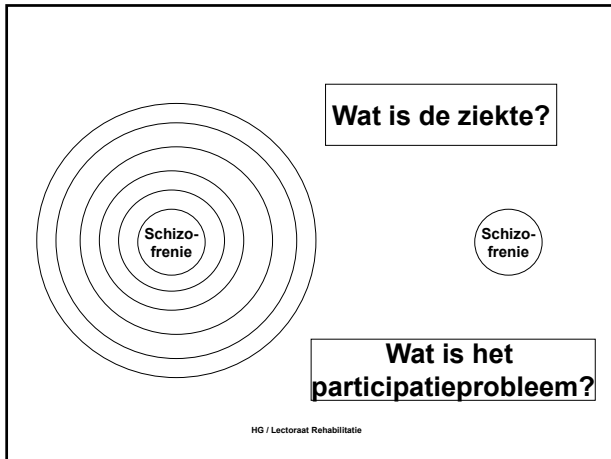
42

43

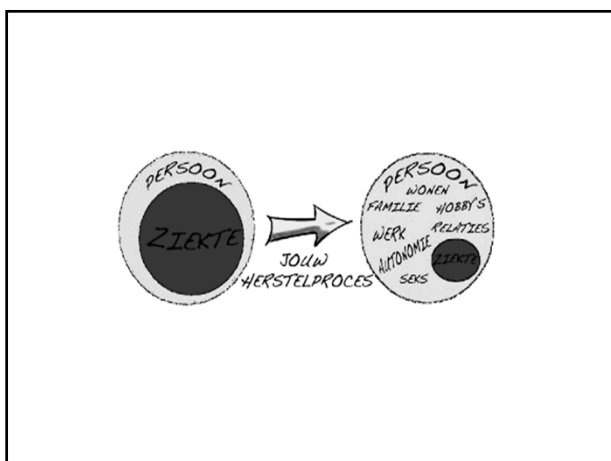
44

45

- ## Herstellen van?
- Ziekte
 - Stigma
 - Iatrogene effecten van opname en behandeling
 - Gebrek aan zelfbepaling
 - Negatieve gevolgen van werkloosheid
 - Verstoorde dromen
- HG / Lectoraat Rehabilitatie

46

47

- ## Fasen van de ziekte
- Acute fase**
 - Stabilisatiefase**
 - Chronische fase**

48

Verschillende fasen

Herstel / persoon	Ziekte / patiënt
Overweldigd door de aandoening	Acute fase
Worstelen met de aandoening	Stabilisatiefase
Leven met de aandoening	
Leven voorbij de aandoening	Chronische fase

49

Drie soorten kennis

- Wetenschappelijke kennis
- Professionele kennis
- Ervaringskennis

50

Herstelondersteunende zorg

51

Samenvatting Herstel

- **Herstellen: unieke, persoonlijke processen waarin cliënten proberen hun leven weer inhoud te geven**
- **Naar ander zelfgevoel en identiteit (van patiënt naar burger)**
- ***Herstellen is iets dat cliënten zelf doen; goede behandeling, revalidatie, rehabilitatie en sociale steun kunnen daarbij helpen***

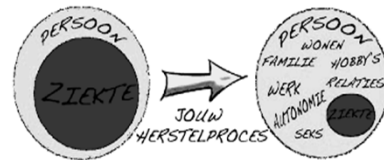
52

52

Wat is herstelondersteunende zorg?

Herstelondersteunende zorg is alle zorg die gericht is op het bevorderen van het herstelproces van de persoon/cliënt

53

54

Wat is herstelondersteunende zorg (2)

In herstelondersteunende zorg heeft de cliënt de regie (zelfbepaling)

Als de cliënt deze zelfbepaling (nog) niet aankan wordt alles in het werk gesteld om hem in de conditie te brengen dat hij dit wel aankan.

Zorg die bepaalde dingen niet doet. Bijvoorbeeld:

- Negatief zelfbeeld aanpraten of versterken
- Meer regie over het leven overnemen dan nodig is
- Referentiekaders van professionele zorg opdringen

55

Herstelondersteunende zorg heeft de volgende concrete kenmerken:

- De hulpverlener is present (aandachtig aanwezig) en
- Gebruikt zijn professionele referentiekader op een terughoudende en bescheiden wijze
- Maakt ruimte voor, ondersteunt het maken van en sluit aan bij het eigen verhaal van de cliënt
- Herkent en stimuleert het benutten van eigen kracht van de cliënt (empowerment) zowel individueel als collectief
- Erkent, benut en stimuleert de ervaringsdeskundigheid van de cliënt
- Erkent, benut en stimuleert de ondersteuning van de cliënt door belangrijke anderen

56

**Hoe maak ik mijn zorg meer herstelondersteunend?
(neem eigen activiteit)**

Activiteit →	1	2	3	4	5	6
HOZ kenmerken ↓						
Hoop						
Eigen verhaal						
Empowerment						
Ervaringsdesk.						
Steun						
Regie						
Presentie						
Bescheiden						

57

58

59

60

Participatiedoelen

- Ik wil in het voorjaar van 2018 vrijwilligerswerk gaan doen in Wijkcentrum Het Dok in Groningen (koffie rondbrengen) werken
- Ik wil de komende tijd met plezier blijven wonen in mijn 2-kamer flat van Lefier in Paddepoel te Groningen wonen
- Ik wil het komend halfjaar eens per maand mijn ouders in Bedum opzoeken sociale contacten
- Ik ga dit voorjaar starten met de Impulscursus van de Hanzehogeschool Groningen leren

61

Uitwerking-1

Koffie rondbrengen in buurthuis
(van eigen voorkeur/keuze)

Vaardigheden + Hulpbronnen

Eigen
kracht

Mantelz./soc. netwerk

Vrijwilligers

Professionele
ondersteuning

Succes + Tevredenheid

62

Uitwerking-2

Bewoner 2-kamer flat Paddepoel
(van eigen voorkeur/keuze)

Vaardigheden + Hulpbronnen

Eigen
kracht

Mantelz./soc. netwerk

Vrijwilligers

Professionele
ondersteuning

Succes + Tevredenheid

63

Hartelijk dank voor jullie aandacht

Lies Korevaar
e.l.korevaar@pl.hanze.nl

64